

POSTANOWIENIE

Dnia 13 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Demendecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Janusz Niczyporuk

SSN Krzysztof Wiak

w sprawie ze skargi P. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

z siedzibą w B.

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...]

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...]

w sprawie V ACa [...],

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 13 marca 2019 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Pełnomocnik Skarżącej P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. w dniu 2 czerwca 2018 r. wniósł skargę na przewlekłość w postępowaniu sądowym domagając się stwierdzenia, że: w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie V ACa [...] nastąpiła przewlekłość postępowania, przeprowadzenie postępowania dowodowego, tj. dowodu z akt postępowania, w tym w szczególności protokołów z terminów rozpraw, które odbyły się przed Sądem Apelacyjnym w [...], oraz przyznania od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącej kwoty 20.000 zł i zasądzenia kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skargi wskazano, że postępowanie, którego dotyczy ten środek zaskarżenia toczy się po wniesieniu przez pozwanego S. spółki akcyjnej

„R.” spółki komandytowo-akcyjnej z siedzibą w W. apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 10 września 2015 r. Apelację inicjującą etap postępowania objęty skargą wniesiono w dniu 23 października 2015 r. Pierwszy termin rozprawy apelacyjnej wyznaczono na dzień 18 października 2016 r., jednakże z powodu choroby sędziego sprawozdawcy rozprawę odwołano. Kolejny termin wyznaczono na dzień 7 grudnia 2016 r. Przewodniczący zamknął rozprawę wyznaczając termin ogłoszenia orzeczenia na dzień 21 grudnia 2016 r. Ogłoszenie wyroku nie odbyło się, zaś Sąd zamkniętą rozprawę otworzył na nowo. Kolejny termin wyznaczono na dzień 17 lutego 2017 r., w której to dacie, pomimo braku wniosków stron postępowania Sąd zarządził przesłuchanie przedstawicieli stron. Sąd po raz drugi zamknął rozprawę i wyznaczył termin ogłoszenia orzeczenia na dzień 3 marca 2017 r.; posiedzenie to również się nie odbyło. Zamkniętą rozprawę Sąd otworzył na nowo, wyznaczając kolejny termin na dzień 25 maja 2017 r. Przewodniczący po raz trzeci zamknął rozprawę wyznaczając termin ogłoszenia rozstrzygnięcia na dzień 8 czerwca 2017 r. Ogłoszenie wyroku nie nastąpiło, zaś Sąd zamkniętą rozprawę otworzył na nowo. Kolejny termin wyznaczono na dzień 12 września 2017 r., który nie odbył się. W związku z ogłoszeniem upadłości apelującej spółki, w dniu 11 września 2017 r. Sąd zawiesił postępowanie.

W ocenie Skarżącego, zarówno postępowanie, jak też czynności Sądu w sposób rażący naruszyły prawo strony do rozpoznania jej sprawy bez zbędnej zwłoki.

W odpowiedzi na skargę o stwierdzenie przewlekłości postępowania uczestnik postępowania Skarb Państwa - Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] wniósł o jej oddalenie. W uzasadnieniu wskazał, że rozprawa apelacyjna została wyznaczona po sześciu miesiącach oczekiwania, zaś kilkukrotne otwieranie rozpraw przez sędziego referenta, który przeszedł w stan spoczynku oraz nowego wynikało z konieczności uzupełnienia materiału dowodowego celem wszechstronnego rozpoznania sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na

naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. z 2018 r., poz. 75, dalej: u.s.p.p.) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Zgodnie zaś z treścią art. 2 ust. 2 powołanej ustawy, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, przyjmuje się, że po pierwsze - za przejaw naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki uważa się, między innymi, wielomiesięczną beczynność sądu polegającą na niewyznaczeniu rozprawy, także rozprawy apelacyjnej, zwłaszcza gdy nie zachodzą okoliczności usprawiedliwiające opóźnienie; po drugie - przewlekłość postępowania zachodzi zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy wprowadzi je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy; po trzecie - wskazanie przez stronę okoliczności uzasadniających skargę na przewlekłość postępowania nie może polegać na zakwestionowaniu ogólnego trwania postępowania, lecz powinno wskazywać określone czynności procesowe, których sąd nie podjął lub podjął z nieuzasadnioną zwłoką, bądź też dokonał wadliwie; po czwarte - dokonując oceny, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, uwzględnia się, między innymi, charakter sprawy, stopień jej faktycznej i prawnej zawichości, znaczenie dla strony, która

wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania; po piąte - nie dochodzi do przewlekłości postępowania apelacyjnego, jeżeli rozprawa zostaje odroczone w celu przeprowadzenia dodatkowych dowodów, a ich zgromadzenie nie może nastąpić niezwłocznie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 2017 r., III SPP 28/17, LEX nr 2332310 i z dnia 12 lipca 2017 r., III SPP 31/17, LEX nr 2332312, i powołane w nim orzeczenia).

Akta Sądu Okręgowego wraz z apelacją strony pozwanej wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w [...] w dniu 26 stycznia 2016 r.

Z analizy sprawy wynika, że zarządzeniem Sędziego z dnia 24 sierpnia 2016 r. wyznaczono termin rozprawy na dzień 18 października 2016 r. Podkreślenia wymaga również okoliczność, że termin rozprawy w przedmiotowej sprawie został wyznaczony według kolejności wpływu spraw do wydziału. W orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wskazuje się na rodzaje (kategorie) spraw cywilnych, które powinny być rozpoznane ze szczególną pilnością, a więc spraw, w których relatywnie krótszy okres bezczynności sądu jest traktowany jako przewlekłość postępowania (por. wyrok ETPC z dnia 30 października 1998 r., skarga nr 28616/95 w sprawie Styranowski przeciwko Polsce, RJD 1998-VIII, s. 3376). Przedmiotowa sprawa do nich jednak nie należy. Jakkolwiek, ustawa o skardze na przewlekłość postępowania nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę, to jednak w utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że do przewlekłości postępowania apelacyjnego dochodzi zasadniczo w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005 nr 23, poz. 384; z dnia 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 120; z dnia 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007 nr 78, poz. 121; z dnia 18 maja 2016 r., III SPP 53/16, LEX nr 2056884; z dnia 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16, LEX nr 2122413; z dnia 7 marca 2017 r., III SPP 6/17, LEX nr 2261732 oraz z dnia 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, LEX nr 2456369). W niniejszej sprawie taki okres oczekiwania na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej nie został przekroczony, zatem

nie ma w tym zakresie podstawy do stwierdzenia przewlekłości postępowania.

Zgodnie z art. 178 ust. 1 Konstytucji RP, sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom. Wydanie orzeczenia co do istoty jest niewątpliwie objęte zakresem niezawisłości sędziowskiej i jego kontrola może nastąpić tylko w granicach przewidzianej przepisami kontroli instancyjnej.

Biorąc pod uwagę czynności Sądu Apelacyjnego w [...] w sprawie V ACa [...], szczegółowo wskazane w odpowiedzi na skargę, można stwierdzić, że były one podejmowane w sposób terminowy i adekwatny do stanu sprawy.

Przedstawiona analiza przebiegu postępowania przed Sądem Apelacyjnym wskazuje, że nie można skutecznie postawić zarzutu wielomiesięcznej przewlekłości postępowania, o której stanowi art. 2 ust. 1 i 2 u.s.p.p. Należy przy tym mieć na uwadze, że czas oczekiwania na rozprawę w wydziale cywilnym Sądu Apelacyjnego wynosi ok 8,5 miesiąca, a ponadto w 2017 r. trzech sędziów orzekających w Wydziale Cywilnym przeszło w stan spoczynku, w tym również sędzia sprawozdawca w przedmiotowej sprawie objętej skargą. Jeżeli więc nastąpiła zmiana składu orzekającego, sąd ma obowiązek otwarcia rozprawy. „Przepis art. 323 k.p.c. ustala nieprzekraczalne granice realizacji zasady bezpośredniości w postępowaniu cywilnym, która polega na tym, że sąd orzekający, tj. sąd, który wydaje orzeczenie w sprawie, powinien bezpośrednio zapoznać się z żądaniami stron i twierdzeniami uczestników postępowania oraz dowodami. (...) Realizuje on także konstytucyjnie gwarantowane prawo do rzetelnego procesu, gdyż zapewnia, że sędzia, który wydaje końcowe orzeczenie, bierze udział przynajmniej w rozprawie poprzedzającej jego wydanie” (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 1977 r., IV CR 219/77, niepubl.).

Należy przy tym mieć na uwadze, że Sąd Najwyższy jest właściwy do rozpoznania skargi na przewlekłość postępowania znajdującej się aktualnie w stadium rozpoznawania (postępowania). Tym samym, przedmiotem oceny Sądu Najwyższego w niniejszym postępowaniu wywołanym skargą nie mogą być tzw. czynności międzyinstancyjne stanowiące łącznik między instancjami.

Mając na względzie powyższe Sąd Najwyższy, nie podzielając zarzutów skargi, orzekł o jej oddaleniu na podstawie art. 12 ust. 1 u.s.p.p.